

VÄRLDENS BARN

ETT UTBILDNINGSMATERIAL OM HUR DU KAN ANVÄNDA
UR:S PROGRAM NÄR DU ARBETAR MED VÄRLDENS BARN I SKOLAN

INNEHÅLL

OM VÄRLDENS BARN.....	2
OM UR.....	2
STARTA EN EGEN INSAMLING!.....	2
OM DET HÄR UTBILDNINGSMATERIALET.....	3
INTRODUKTION AV ARBETET.....	3
ARBETA MED KLIPP OCH PROGRAM.....	4
BARN SOM ÄR UTSATTA PÅ GRUND AV FATTIGDOM.....	4
BARN SOM ÄR UTSATTA PÅ GRUND AV NATURKATASTROFER.....	6
UTSATTA BARN I SVERIGE.....	7
NÄR NI HAR TITTAT PÅ ALLA KLIPP.....	9
KOPPLINGAR TILL LGRII.....	10
PROGRAM PÅ UR.....	10
KOPIERINGSUNDERLAG.....	10
1. FN:S BARNKONVENTION.....	10
2. OM VÄRLDEN VORE EN BY MED 100 MÄNNISKOR.....	12

OM VÄRLDENS BARN

Barn växer upp i flyktingläger, bor i plåtskjul, eller tvingas leva sina liv på gatorna. Naturkatastrofer eller undermåliga strukturer gör dem till enkla byten för exploatering, kriminalitet och övergrepp. Så borde det inte få vara. Och du kan vara med och förändra!

Radiohjälpen är en stiftelse som drivs av Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion. Stiftelsens uppdrag är att samordna radio- och tv-bolagens insamlingsverksamhet för humanitära ändamål och att förmedla kunskap och skapa förståelse för och solidaritet med behövande

Radiohjälpens största insamlingskampanj heter Världens Barn. Den involverar stora delar av det ideella Sverige med inte mindre än 21 olika hjälporganisationer som samarbetar. Varje år i oktober sänds en tv-gala och över hela Sverige sker olika insamlingsaktiviteter till förmån för **Världens Barn**. Bland annat sker det insamlingar i alla Sveriges kommuner. Nästan 45 000 människor hjälper till med insamlingen till Världens Barn.

Radiohjälpen fördelar alla pengar som kommer in på olika projekt för att hjälpa barn runt om i världen. Projekten kan handla om förebyggande katastrofhjälp, hjälp till barn med funktionshinder, att bekämpa fattigdom eller förbättra hälsa, bostäder och undervisning. Radiohjälpen tillsammans med 21 organisationer står bakom Världens Barn-kampanjen: Afrikagrupperna, Clowner utan Gränser, Diakonia, Erikshjälpen, Föräldralösa Barn, Hoppets Stjärna, IM Individuell Människohjälp, IOGT-NTO-rörelsen, KFUM, Lions, Läkarmissionen, Plan Sverige, PMU, Rädda Barnen, SOS-Barnbyar, Svenska Afghanistankommittén, Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset, UNICEF Sverige, Vi-skogen och We Effect.

OM UR

UR är en del av svensk public service tillsammans med Sveriges Radio och SVT. Vårt uppdrag är att producera och sända kunskapsprogram som breddar, kompletterar och förstärker det andra gör inom utbildningsområdet. Vi tar också ett särskilt ansvar för personer med funktionsnedsättning samt språkliga och etniska minoriteter. Vi driver Kunskapskanalen tillsammans med SVT och sänder även i SR:s och SVT:s kanaler. UR finansieras med radio- och tv-avgiften. Kunskapsbanken består totalt av över 15 000 UR-program framtagna för utbildningens alla stadier. Över 9 000 av dessa kan du se och höra utan lösenord, fritt på UR.se.

STARTA EN EGEN INSAMLING!

Registrera er på varldensbarn.se/skraml och ni blir kontaktade av en regionsamordnare så hjälper de er med allt ni behöver.

Kontakta en regionsamordnare

Världens Barns regionsamordnare finns utspridda över landet för att hjälpa er komma igång med er insamling. Gå in på www.varldensbarn.se/regionsamordnare för att få kontaktuppgifter.

Beställ material

Världens Barn har en beställningssida på webben. Där kan ni gå in och beställa exempelvis affischer, kroppsbanderoller och annan rekvisita för sin insamling. www.varldensbarn.se/material

Bössor

Er regionsamordnare från Världens Barn hjälper er få tag på officiella bössor. När någon ska samla in med bössor får de oftast låna sådana av någon av våra 22 organisationer. Världens Barns bössor är våra organisationers bössor fast med vår bössbanderoll på.

Så här kan man samla in pengar:

- Vanligast är att stå med bössa utanför butik eller på gågata/torg. Vi har även möjlighet att ge er affischstöd för att knacka dörr i er kommun. För att få samla med bössa måste ni ha kontakt med en av Världens Barns 22 organisationer, exempelvis Röda Korset.
- Loppis för Världens Barn. Det kan ordnas på skolan eller på en annan plats.
- Sälja våra fina pins är en populär aktivitet för skolor.
- Baka bullar/kakor och sälja för Världens Barn.
- Öppet hus med vernissage – i varje klassrum där teckningar visas finns en vuxen med plomberad bössa där pengarna för teckningarna läggs.
- Konsert, teater eller annan uppvisning i skolan för föräldrar och andra inbjudna – inträdet går till Världens Barn.
- Man kan anordna en konsert till förmån för Världens Barn. Ha uppträdanden med sång, dans, dikt-läsning och mycket mera.
- Diskotek för de yngre klasserna och låt pengarna gå till Världens Barn. Det kan vara en entré, försäljning av popcorn, chips och läsk.
- Spring, gå, lunka för Världens Barn. Man kan ta en anmälningsavgift eller få företag att sponsra.

OM DET HÄR UTBILDNINGSMATERIALET

Det här materialet är till för dig som vill arbeta med barnrättsfrågor tillsammans med barn i åldrarna 10-12 år.

Materialet är baserat på tv- och radioprogram från UR där barn i olika delar av världen porträtteras. Att använda medier i utbildningssyfte är ett bra sätt att möta människor vi kanske aldrig skulle möta annars och därigenom få förståelse för andra människors livsvillkor.

De flesta klipp och program är runt 5 minuter långa och går därför utmärkt att använda som ett sätt att starta en lektion, ett temaarbete eller liknande. En lista på alla program som har använts i materialet finns på sidan 10.

Mål och syfte med materialet är att få barnen att

lära sig om mänskliga rättigheter och barns olika levnadsvillkor samt att genom väckt empati och större insikt ge dem lust att lära sig mer. Vidare är syftet att barnen ska vilja engagera sig och agera, till exempel genom att delta i insamlingen till Världens Barn på olika sätt.

Materialet utgår från ett problematiserande arbetssätt och är upplagt så att det finns frågor som gruppen diskuterar innan ni tittar, frågor som ni diskuterar efter att ni har tittat och dessutom fördjupningsuppgifter till varje klipp. En del uppgifter är lättare, andra svårare och det är du som lärare/ledare som avgör vad som passar din grupp bäst.

Det går lika bra att bara arbeta med ett eller några få klipp som att använda alla klipp i ett större temaarbete. Klippen kan ni antingen titta på tillsammans i gruppen eller enskilt, kanske som en hemuppgift. Självklart kan ni skapa egna klipp i filmerna med hjälp av filiken "skapa klipp" som finns i anslutning till programmen.

Följ förslagsvis denna diskussionsmall när ni arbetar med frågorna:

- Sitt i mindre grupper, max 5 personer.
- Välj en av diskussionsfrågorna och prata om den.
- Alla i gruppen måste få chans att reflektera. Kanske vill inte alla barn prata i grupp utan istället prata två och två eller skriva ner sina tankar.
- Fortsätt så tills alla frågor är avklarade.
- Avsluta gärna med en allmän diskussion i hela gruppen kring vad ni kommit fram till.

Obs!

I gruppen finns sannolikt barn som är utsatta för olika saker. Det kan till exempel handla om fattigdom, missbruk eller asyl. Försök därför att ha ett inkluderande tilltal och att undvika ett vi-dom perspektiv.

Läs mer om hur materialet är kopplat till Lgr11 på sidan 10.

INTRODUKTION AV ARBETET

Innan ni tittar på klippen i det här materialet är det bra om barnen får ta del av grundläggande kunskaper om barns rättigheter och behov. Ett bra sätt är att låta barnen lära sig om FN:s barnkonvention, millenniemålen

Om ni vill fördjupa er kring millenniemålen kan ni läsa mer om dem [här](#). Ta förslagsvis reda på hur det går att uppfylla målen och vad som händer med de nya mål som nu skrivs – Post15-målen.

Titta också gärna tillsammans på den här sidan <http://unicef.se/fakta> för att få en överblick över vad det är barn behöver och vilka rättigheter de har.

Prata tillsammans om:

- Varför är mänsklighetens resurser så orättvist fördelade i världen?
- Finns det egentligen mat så att det räcker till alla på jorden?
- Varför flyttar så många människor till andra länder och områden?
- När slutar man att vara barn?

- Är det roligare att vara barn än att vara vuxen?
- Har alla barn samma rättigheter?

Längst bak i det här materialet hittar ni ett kopieringsunderlag som heter Om världen vore en by med 100 människor. Det kan ni förslagsvis jobba med såhär:

- Du är president i den här byn. Hur ska du göra för att det ska bli bättre och mer rättvist i byn? Skriv en lista med minst fem förslag.
- Gör ett collage eller en teckning över er by och hur det skulle kunna se ut där när ni har genomfört era förslag.
- Nu finns det ju inte 100 människor på jorden, det finns 7 miljarder! Räkna ut ungefär hur många barn i verkligheten som inte får gå i skolan, hur många som inte har tillgång till rent vatten, hur många som inte har något hem och hur många som lever på mindre än 1,25 dollar om dagen. Fundera på hur ni måste göra för att räkna ut det. Använd miniräknare!

ARBETA MED KLIPP OCH PROGRAM

Ur programmet Se hungern! : Nicaragua

BARN SOM ÄR UTSATTA PÅ GRUND AV FATTIGDOM

Mer

Innan ni tittar

- Fernando i det här klippet bor i Nicaragua. Titta på en karta och ta reda på var det landet ligger.
- Alla som vill skriver en framtidsdröm på whiteboarden. Man får gärna skriva flera saker. Låt detta stå kvar medan ni tittar på klippet.

"Jag drömmer om..."

"När jag blir vuxen vill jag..."

"I framtiden kommer..."

"Om tio år så..."

När ni har tittat

- Vilka drömmar har Fernando? Jämför med det ni skrivit på tavlan. Är det någon skillnad? Vad beror det på?
- Fernandos pappa pratar om att de har så låga löner. Varför är det så? Resonera kring hur låga löner hänger ihop med priser i affären.

Arbeta vidare

- Ta reda på mer om Fairtrade.
- Skriv ner fem fakta om Fairtrade. Använd minst två olika sidor på internet. Arbeta två och två.
- Titta på hur Fairtrades logotyp ser ut. Fundera på varför den ser ut just så. Rita egna förslag på logotyper för en rättvis handel.

Tips! På Fairtrades hemsida finns det pedagogiskt material ifall ni vill fördjupa er ytterligare.

Ur programmet Se hungern! : Nicaragua

Innan ni tittar

- Nicaragua är ett fattigt land. Försök ta reda på minst två orsaker till det. Läs till exempel om landet i Landguiden på Utrikespolitiska institutets hemsida.

När ni har tittat

- Läkaren Rosa berättar att barnen ofta är undernärliga trots att de inte är vare sig magra eller hungriga. Vad är hennes förklaring till det?
- Juana berättar om att hon inte kan ge mat varje dag åt sina sex barn. Hur reagerar barnen när hon säger att det inte finns mat? Hur tröstar Juana dem?
- Skolan i Nicaragua är gratis. Böckerna och skolmaten också. Ändå går inte alla barn i skolan. Varför är det så, tror ni?

Arbeta vidare

- Juana är tvätterska. Hon tjänar 400 cordoba (valutan i Nicaragua) i månaden. Ta reda på hur mycket det motsvarar i svenska kronor. Hur mycket blir det om dagen per person om vi tänker att de är sju personer i familjen? Gränsen för "extrem fattigdom" är

om man måste leva på 1,25 dollar eller mindre om dagen; hur mycket är det i svenska kronor?. Skulle Juana och hennes familj räknas som extremt fattiga?

- Vi tänker oss en svensk familj. Pappan tjänar 20 000 efter skatt, mamman 24 000 efter skatt. Det är tre barn i familjen. Hur mycket har varje person i familjen om dagen?

Utmaning! Hur många gånger mer pengar har den svenska familjen jämfört med Juanas familj?

- Nu är det er tur. Försök att överleva på 1.25 dollar om dagen, alltså 8 kronor.

För att må bra måste du äta 2000 kalorier på en dag. Vad väljer du? Du ska köpa mat för en vecka och du har alltså 56 kronor att spendera. Du måste få ihop 14000 kalorier. Dessutom måste du försöka få med alla delar av kostcirkeln.

1. Klipp isär korten i kopieringsunderlag 3.
2. Klipp ut kostcirkeln.
3. Välj mat så att du klarar dig både vad gäller kalorier och pengar.
4. Klistra upp kostcirkeln mitt på ett papper och de kort du valt runt om omkring.
5. Skriv en kort text om varför du valt just den maten och hur du tycker att det gick. Vad måste du låta bli att äta? Vad tänker du att du ska laga för mat under veckan?

BARNEN I SIERRA LEONE: TRE AVSNITT

Tre avsnitt ur serien Barnen i Sierra Leone. Avsnitten om Kadiatu, Lansana och Alfred.

Innan ni tittar

- Ta reda på var Sierra Leone ligger med hjälp av en karta.
- Vad har ni ätit till lunch idag? Vad åt ni igår? Låt alla skriva upp något de ätit under veckan på whiteboarden.
- Har någon av er varit riktigt hungrig någon gång? Hur kändes det? Skriv en dikt eller ett blogginlägg där ni berättar att ni inte har ätit på tre dagar och hur det känns. Försök få med både olika symptom och känslor.

Dela gruppen i tre och låt varje del se varsitt avsnitt ur serien Barnen i Sierra Leone; Kadiatu, Lansana eller Alfred. Sätt er sedan i grupper om tre där alla sett olika avsnitt.

När ni har tittat

- Berätta för varandra om det program ni sett. Vem handlar programmet om? Hur lever hen? Beskriv hemmet och byn runt omkring. Vilka bor de med? Fanns det el, rinnande vatten och toalett? Vad gör de på dagarna? Går han/hon i skolan? Arbetar? Äter hen sig mätt?

Arbeta nu antingen vidare i tvärgrupper, i par eller i helgrupp.

- I två av avsnitten är barnen på Barnklubben på eftermiddagen. Vad är det? Tycker du att det vore en bra idé här i Sverige?
- Varför får inte Lansana gå i skolan för sin moster? Hur gick det sedan?
- Vad måste Kadiatu göra varje morgon innan han går till skolan?
- Vad köper Alfred till lunch i skolan?
- Hur försörjer sig Alfreds familj?
- Både Kadiatu och Lansana bor med släktingar eftersom deras föräldrar är döda. Vi vet inte vad de har dött av, vad tror ni?
- Alfred är den enda som får gå i skolan i sin familj. Hur tror ni att han tänker och känner kring det? Skriv ett brev där du låtsas att du är Alfred och skriver till din lärare. Vad handlar brevet om?
- Välj ett av barnen i Sierra Leone och skriv eller måla hur han eller hon har det om fem år. Fantisera fritt.

Arbeta vidare

- Läs om Sierra Leone, till exempel på Landguiden. <http://www.landguiden.se/Lander> och försök ta reda på varför landet är så fattigt. Vilka orsaker finns det till det? Försök hitta minst två orsaker.

BARN SOM ÄR UTSATTA PÅ GRUND AV NATURKATASTROFER

Klipp ur Barnen bakom rubrikerna – Haiti 15.23 – 20:30
Ur Barnen bakom rubrikerna – Haiti

Innan ni tittar

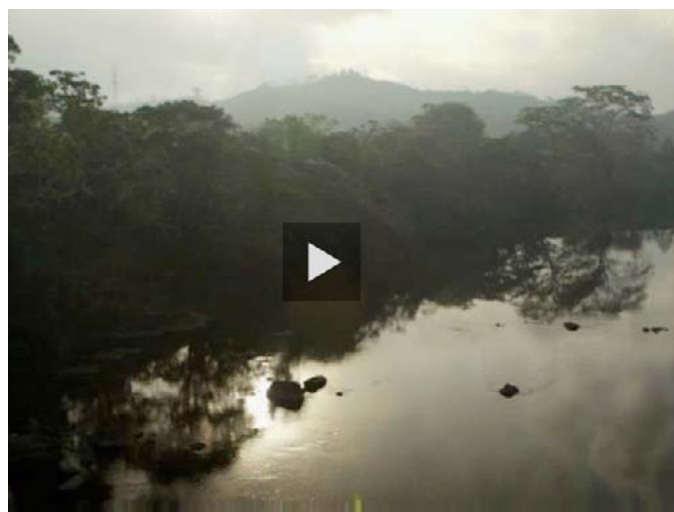
- Ta reda på var Haiti ligger med hjälp av en karta.
- Det här klippet handlar om Haiti efter jordbävningen 2010. Ta reda på mer om den.

När ni har tittat

- Beskriv hur barnen i klippet har det. Var bor de? Hur äter de? Får de någon hjälp? Vad önskar de sig mest av allt?
- I klippet läser någon upp en skoluppsats om hur livet var innan jordbävningen. Skriv ett brev, ett blogginlägg eller en dikt där du beskriver ditt eget hem som om det var ett ställe som inte längre finns, ett ställe som du längtar efter.
- Varför kan Darline inte längre leka? Varför vill hon inte ta med sig leksakerna hon hittar i sitt förstörda hus, tror ni?
- Trots att det fortfarande var kris i Haiti, så slutade nyheterna att rapportera därifrån efter några månader. Varför tror ni att det blev så?
- Många i Haiti fick bo i tält under lång tid innan nya hus hann byggas. Vad är viktigast att ordna om man bor i tält? Vad skulle du sakna om du var utan en riktig bostad?
- Lista de saker som är viktigast för dig i ditt hem.

Arbeta vidare

- Ta reda på hur det är på Haiti idag, till exempel på Röda Korsets hemsida.
- När människor är med om hemska upplevelser kan de få något som heter posttraumatiskt stressyndrom. Ta reda på mer om vad det är och vilka symptom det ger.

Ur programmet Se hungern! : Bangladesh

Innan ni tittar

- Kazal i det här klippet bor i Bangladesh. Ta reda på var det landet ligger på en karta.
- I Bangladesh är det ofta översvämningar. Sök efter bilder på internet på översvämningar i Bangladesh. Skriv ner några konsekvenser en översvämning kan få både direkt och på längre sikt.

När ni har tittat

- Beskriv skolan. Hur såg det ut? Hur många barn var det? Vad gjorde de? Jämför med er egen skola. Gör förslagsvis en tabell över vad som var likt/olikt.

	SVERIGE	BANGLADESH
Antal elever?		
Möbler?		
Lunch?		
Vad fanns det på väggarna?		
Skolmaterial?		
Teknisk utrustning, ex datorer och projektor		
Annat		

- Beskriv Kazals hem. Vad var det som Simon tyckte var konstigast med hennes hem?
- Vilka framtidsdrömmar tror du Kazal har?
- Skriv en kort berättelse om Kazals liv - om hur hon flyttade till stan från landet på grund av översvämningen, om hur du tror att det var när hennes mamma dog, hur en vanlig dag i hennes liv ser ut och om hur hennes framtid kan komma att bli.

Arbeta vidare

- Alla barnen i Kazals skola får ett kexpaket om dagen. Kexen innehåller 450 kalorier. Ta reda på hur många kalorier en 10-12-åring behöver varje dag för att må bra. Vad händer med kroppen om man inte får alla näringsämnen man behöver?
- De här kexen är en del av FN:s livsmedelsprogram. Läs mer på deras hemsida <http://sv.wfp.org/> och ta reda på mer om:
  - a.) vilka fyra mål de har med sitt arbete.
  - b.) en av deras senaste hjälpsatser.

UTSATTA BARN I SVERIGE

*Ur programmet Barn utan papper.
Jag reser från land till land.*

Innan ni tittar

Det här klippet handlar om Kaled som har flytt från sitt land och söker asyl, bland annat i Sverige.

- Fundera på vad ni skulle ta med er om ni var tvungna att fly och bara fick ta med er en väska.
- Vad skulle ni sakna mest hemifrån?
- Vad skulle vara svårast med att leva gömd i ett främmande land?
- Varför flyr människor från sitt hemland, tror ni? Det finns många orsaker, lista tillsammans på alla ni kommer.

När ni har tittat

- Kaleds mamma sitter i fängelse. Varför då? Varför gjorde hon det hon gjorde, tror ni?
- Hur verkar Kaled trivas i skolan?
- Hur verkar Kaled må?
- Skriv ett brev till Kaled där du berättar lite om dig själv och frågar honom om hans liv.

Arbeta vidare

- Hur många människor är på flykt i världen?
- Hur många människor söker asyl i Sverige? (Börja med att ta reda på vad asyl betyder om du inte vet det.)
- Varför söker människor asyl?
- Hur många människor är gömda i Sverige på ett ungefär?

Bra sidor att hitta information på är bland annat Migrationsverket.se och unhr.se.

Ur radioprogrammet Rasismens historia

Innan ni lyssnar

- Vad vet ni om samer? Anteckna tillsammans på tavlan. Stämmer allt? Dubbelkolla alla fakta.
- Vad är Sápmi? Hitta det på en karta.

När ni har lyssnat

- Berätta om Susannas barndom med egna ord.
- Hur var det för henne att gå i skolan? Vad skulle de lära sig i skolan?
- Varför fick de inte bo i hus? Varför fick de inte ha lakan?
- Vilken syn på samer verkar man ha haft i Sverige på den här tiden?
- Skolan Susanna gick i kallades nomadskola. Vad är en nomad?
- 1913 kom lagen om att alla samiska barn skulle gå i nomadskola. Den här lagen brukar anses rasistisk. Diskutera vad det är som gör att det är så.

Arbeta vidare

- Ta reda på mer om samerna och deras historia.
- Hur är det med samernas rättigheter idag?
- Ta reda på mer om ordet rasism. Kan ni hitta fler exempel på rasism bland andra folkgrupper? Sker det även idag?
- Får alla barn gå i skolan i Sverige idag? Kan alla barn gå i skolan i Sverige idag? Läs mer om det på t.ex. Migrationsverkets och Rädda barnens hemsidor.

Banderoll – om barnfattigdom, 2 klipp: 0:48 – 2:36 och 5:49 – 9:31

Ur programmet Banderoll. Om barnfattigdom

Innan ni tittar

- Har ni många dyra saker? Är det viktigt med märkeskläder? Fina telefoner? Resor?
- Finns det saker på er skola som kostar pengar, t ex skolresor eller friluftsdagar?

När ni har tittat

- Tom berättar om hur det var när han var liten. Hans familj blev vräkt, alltså de fick inte bo kvar. Varför blir man vräkt?
- Vilka konsekvenser tror ni att det kan få om man är fattig i Sverige? Fundera kring hälsa, mobbning och skolresultat till exempel.
- Diskutera om ni tror att det är värre att vara fattig i Sverige än i ett fattigt land där det är många som har ont om pengar. Motivera!

Arbeta vidare

- Ta reda på vilka regler det finns kring vad skolan får kosta. Ni kan läsa mer om skolavgifter på Skolinspektionens hemsida. Det är en ganska krånglig text, så ni får hjälpas åt att försöka förstå vad det betyder. Återberätta med egna ord.
- Ta reda på mer om vad som händer om man inte kan betala sina räkningar. Ta reda på mer om Kronofogden. På deras hemsida finns det en bra Powerpoint om hur de arbetar. Gå gärna igenom den tillsammans hela gruppen.
- Finns det hemlösa barn i Sverige idag? Hur kan man ta reda på det?
- Har du sålt majblommor någon gång? Vart går de pengarna? Organisationen Majblomman bekämpar barnfattigdom i Sverige. Ta reda på mer om Majblomman.

NÄR NI HAR TITTAT PÅ ALLA KLIPP

De här klippen handlar om Fernando, Juana, Kadiatu, Lansana, Alfred, Darline, Kazal, Kaled, Susanna och Tom.

- Jämför barnens liv vad det gäller t.ex. skola, familj, fritid, bostad och hälsa. Finns det likheter mellan några barns liv? Skillnader? Vad?

	GÅR I SKOLA	ÄTER VARJE DAG	ARBETAR	BOR MED SINA FÖRÄLDRAR	FRISK OCH GLAD	HOBBIES
Fernando						
Juanas barn						
Kadiatu						
Lansana						
Alfred						
Darline						
Kazal						
Kaled						
Susanna						
Tom						

- Fundera över:
  - Vad är det som har gjort att deras liv ser ut som det gör
  - Hur tror ni att det kommer att gå för barnen?
  - Vilken hjälp kommer de att behöva?
- Läs FN:s barnkonvention som finns som kopieringsunderlag längst bak i materialet. Hur ser det ut för barnen i programmen? Vilka av deras rättigheter tillgodoses? Och vilka gör det inte?
- Sätt ut barnens hemländer på en världskarta. Vilka världsdelar ligger länderna i? Titta på ländernas geografi. Finns det geografiska förklaringar till hur människorna lever där? Finns det risk för torka, översvämningar, extrem kyla, jordbävningar, stormar etc.
- Arbeta med Gapminder
Om du som lärare/ledare inte har arbetet med Gapminder förut finns det en utmärkt introduktion [här](#).

1. Klicka på Play för att se hur världen har utvecklats under 200 år.
2. Välj nu i rullisten i tur och ordning länderna som barnen i klippen kommer ifrån och se hur det har gått för just de länderna. Hittar ni några perioder som verkar ha varit avgörande för landets utveckling? Försök ta reda på vad som hände i landet just då, t.ex. på NE eller Wikipedia.
3. Arbeta i mindre grupper med varsitt land. Klicka på x-axeln och y-axeln för att välja olika faktorer för landet och se vad som händer i diagrammet. Hittar ni något speciellt? Konstigt? Stora skillnader?
Titta till exempel på medelinkomst, hur många som får gå i skola, hur lång medellivslängden är och hur många barn som föds.

KOPPLINGAR TILL LGR11

Det finns förstås mycket stöd för att arbeta med mänskliga rättigheter i Lgr11.

I kapitlet om skolans värdegrund står det att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och för grundläggande demokratiska värderingar.

Skolans mål är att *"varje elev ska kunna göra medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om demokrati och mänskliga rättigheter, respekterar andra människors egenvärde, tar avstånd från förtryck och kränkande behandling och medverkar till att hjälpa andra människor. Att eleverna kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa inför ögonen."* (Lgr11 och Lgy11, kap 2, Normer och värden.)

All undervisning ska genomsyras av fyra perspektiv; ett historiskt, ett etiskt, ett internationellt och ett miljöperspektiv. Att arbeta med barnfattigdom är att uppfyller minst två av dessa perspektiv; det globala och det etiska.

Barnfattigdom är ett tema som man väl kan arbeta ämnesövergripande med, men det ligger kanske allra närmast ämnet samhällskunskap och geografi.

Ur kursplanen för geografi, centralt innehåll för åk 4 - 6, Lgr11:

Genom undervisningen i ämnet geografi ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- analysera hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar livsmiljöer i olika delar av världen,
- utforska och analysera samspel mellan människa, samhälle och natur i olika delar av världen,
- värdera lösningar på olika miljö- och utvecklingsfrågor utifrån överväganden kring etik och hållbar utveckling.
- ojämlika levnadsvillkor i världen, till exempel olika tillgång till utbildning, hälsovård och natur-

resurser samt några bakomliggande orsaker till detta. Enskilda människors och organisationers arbete för att förbättra människors levnadsvillkor.

Ur kursplanen för samhällskunskap, Lgr11:

Genom undervisningen i ämnet samhällskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- analysera och kritiskt granska lokala, nationella och globala samhällsfrågor ur olika perspektiv,
- uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,
- reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.

Ur kursplanen för geografi, centralt innehåll för åk 4 - 6, Lgr11:

- Sociala skyddsnet för barn i olika livssituationer, i skolan och i samhället.
- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen.
- Ekonomiska villkor för barn i Sverige och i olika delar av världen. Några orsaker till, och konsekvenser av, välstånd och fattigdom.

PROGRAM PÅ UR

Alla klippen och programmen i det här utbildningsmaterialet kommer från UR. Du hittar dem på ur.se. Alla program kan du titta på helt fritt minst till 31/12 2016.

Programmen heter:

- [Se hungern](#), tv.
- [Barnen i Sierra Leone - Kadiatu](#), [Barnen i Sierra Leone - Lansana](#), [Barnen i Sierra Leone - Alfred](#), tv
- [Banderoll – om barnfattigdom](#), tv.
- [Barnen bakom rubrikerna](#), tv.
- [Rasismens historia](#), både tv och radio.

KOPIERINGSUNDERLAG

1. FN:s barnkonvention [Unicefs kortversion](#).

BARNKONVENTIONEN

FNs konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. I barnkonventionens artikel 45 finns inskrivet att det är UNICEFs uppgift att kämpa för att barnkonventionen efterlevs. Det här uppdraget är vi mycket stolta över. Vi gör vårt yttersta för att barns rättigheter ska respekteras runt om i världen, oavsett om det gäller humanitära insatser i en krigshärd eller om vi driver på för att ändra lagstiftningen i Sverige.

1. Ett barn är varje människa under 18 år.

2. Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
3. Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.
4. Staten ska vidta alla lämpliga åtgärder för att genomföra konventionen. När det gäller barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ska staten utnyttja det yttersta av sina resurser. Där så behövs, ska man samarbeta internationellt.
5. Barnets föräldrar eller annan vårdnadshavare har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling och ska vägleda barnet då han/hon utövar sina rättigheter.
6. Alla barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
7. Varje barn har rätt till ett namn och en nationalitet. Barnet har rätt, så långt det är möjligt, att få veta vilka föräldrarna är och bli omvårdad av dem.
8. Varje barn har rätt att behålla sin identitet.
9. Ett barn ska inte skiljas från föräldrarna mot deras vilja, utom när det är för barnets bästa. Barn som är skilt från föräldrarna har rätt att träffa dem regelbundet.
10. Ansökningar från familjer som vill återförenas över statsgränser ska behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt.
11. Staten ska bekämpa olovligt bortförande och kvarhållande av barn i utlandet.
12. Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör henne/honom. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.
- 13-15. Varje barns rätt till yttrandefrihet, tankefrihet, religionsfrihet och föreningsfrihet ska respekteras.
16. Varje barns rätt till privatliv ska respekteras.
17. Staten ska ta ansvar för massmediers roll när det gäller varje barns tillgång till information.
18. Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för barnets uppfostran och utveckling.
19. Varje barn har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld, övergrepp, vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller annan som har hand om barnet.
20. Ett barn som berövats sin familjemiljö har rätt till alternativt omvårdnad.
21. Vid adoption ska staten säkerställa att barnets bästa främst beaktas.
22. Ett flyktbarn har rätt till skydd och hjälp.
23. Ett barn med funktionshinder har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som möjliggör ett aktivt deltagande i samhället.
24. Varje barn har rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas.
25. Staten ska göra regelbunden översyn av situationen för ett barn som är omhändertaget av myndigheterna.
26. Varje barn har rätt till social trygghet.
27. Varje barn har rätt till skälig levnadsstandard.
28. Varje barn har rätt till utbildning. Grundskolan ska vara gratis.
29. Undervisningen ska syfta till att utveckla barnets fulla möjligheter och respekt för mänskliga rättigheter.
30. Ett barn som tillhör en minoritet eller ursprungsbefolkning har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.
31. Varje barn har rätt till lek, vila och fritid.
32. Varje barn har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande och arbete som skadar barnet eller hindrar hans/hennes skolgång.
33. Varje barn har rätt att skyddas mot droger.
34. Varje barn har rätt att skyddas mot sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi.
35. Staten ska bekämpa handel med barn.
36. Varje barn ska skyddas mot alla former av utnyttjande.
37. Inget barn får utsättas för tortyr, annan grym behandling eller bestraffning eller dödsstraff. Frihetsberövande av ett barn ska ske i enlighet med lag och får endast användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid.
38. Inget barn får användas som soldat.
39. Ett barn som utsatts för övergrepp eller utnyttjande har rätt till rehabilitering och social återanpassning.
40. Ett barn som är anklagat för brott eller blivit dömt för en straffbar handling har rätt att behandlas respektfullt och rättssäkert.
41. Om det finns bestämmelser som går längre än innehållet i barnkonventionen, gäller de bestämmelserna i stället.
42. Staten ska göra konventionens innehåll känt bland vuxna och barn.
- 43-45. FN:s kommitté för barnets rättigheter övervakar och granskar att staterna följer barnkonventionen genom en särskild rapporteringsprocess.
- 46-54. En stat blir bunden av barnkonventionen genom att ratificera den.

K2. OM VÄRLDEN VORE EN BY MED 100 MÄNNISKOR...

... så skulle

- 60 personer vara från Asien (varav 20 personer är från Kina)
- 15 personer vara från Afrika
- 14 personer vara från Nord- och Sydamerika
- 11 personer vara från Europa
- 7 personer talar engelska, 3 talar hindi, 7 talar spanska och 3 talar arabiska
- 33 vara kristna, 22 vara muslimer och 14 hinduer
- 28 vara barn och 72 vara vuxna (1 person skulle vara äldre än 80 år)
- 75 personer ha en mobil och 22 ha tillgång till en dator

Men...

- 14 barn skulle leva i fattigdom
- 3 barn skulle inte få gå i skolan
- 17 personer skulle inte kunna läsa
- 13 människor skulle inte ha tillgång till rent vatten
- 18 personer lever på under 1,25 dollar om dagen (gränsen för extrem fattigdom)
- 15 personer skulle vara undernärda och 21 vara överviktiga
- 23 personer skulle inte ha något hem

3. ATT LEVA PÅ 56 KRONOR I VECKAN

ÄGG 2:- 80 Kcal	ÄGG 2:- 80 Kcal	ÄGG 2:- 80 Kcal	ÄGG 2:- 80 Kcal	ÄGG 2:- 80 Kcal
BÖNOR 4:- 400 Kcal	BÖNOR 4:- 400 Kcal	BÖNOR 4:- 400 Kcal	BÖNOR 4:- 400 Kcal	BÖNOR 4:- 400 Kcal
CHOKLAD 4:- 270 Kcal	CHOKLAD 4:- 270 Kcal	POTATIS 3:- 500 Kcal	POTATIS 3:- 500 Kcal	POTATIS 3:- 500 Kcal
BRÖD 2:- 100 Kcal	BRÖD 2:- 100 Kcal	TOMAT 1:- 20 Kcal	TOMAT 1:- 20 Kcal	TOMAT 1:- 20 Kcal
COCA-COLA 4:- 130 Kcal	COCA-COLA 4:- 130 Kcal	MJÖLK 6:- 900 Kcal	MJÖLK 6:- 900 Kcal	MJÖLK 6:- 900 Kcal
KÖTT 5:- 100 Kcal	KÖTT 5:- 100 Kcal	MJÖLK 3:- 450 Kcal	MJÖLK 3:- 450 Kcal	MJÖLK 3:- 450 Kcal
FISK 5:- 220 Kcal	FISK 5:- 220 Kcal	RIS 5:- 630 Kcal	RIS 5:- 630 Kcal	RIS 5:- 630 Kcal
PASTA 4:- 230 Kcal	PASTA 4:- 230 Kcal	PASTA 4:- 230 Kcal	ÄPPLE 2:- 60 Kcal	ÄPPLE 2:- 60 Kcal
ÄPPLE 2:- 60 Kcal	MORÖTTER 4:- 450 Kcal	MORÖTTER 4:- 450 Kcal	MORÖTTER 4:- 450 Kcal	SMÖR 6:- 640 Kcal